

Οι "δασκάλους γνώσης"

Μάθηση μέσω σχεδιασμού

Εγκατεστημένη πρακτική
βιώνοντας

Μετασχηματίζοντας πρακτική
εφαρμόζοντας

βιώνοντας

εφαρμόζοντας

Το νέο

δημιουργικά

βιώνοντας

εφαρμόζοντας

Το γνωστό

εφαρμόζοντας

νοηματοδοτώντας

αναλύοντας

με οραλογία

λεπτομερώς

νοηματοδοτώντας

αναλύοντας

με θεωρία

πρακτικά

Εμφανή διδασκαλία
νοηματοδοτώντας

Κριτική πλαίσια
αναλύοντας

Παπαδημητρίου Άρτεμις
Σχολική Σύμβουλος Π.Α.
11ης Περιφέρειας
2014

*Η Μάθηση μέσω σχεδιασμού, όπως και τα Ν.Π.Σ
λειτουργούν*

*— συμπληρωματικά προς τα ισχύοντα προγράμματα
σπουδών —*

Η ΜμΣ είναι μια αναδιατύπωση ορισμένων παιδαγωγικών αρχών που αρχικά παρουσιάστηκαν στο ερευνητικό πρόγραμμα των Πολυγραμματισμών-Multiliteracies, (Cope and Kalantzis 2000b, Cope and Kalantzis 2009, New London Group 1996)

και συγκεκριμενοποιήθηκαν στην ερευνητική εργασία των Kalantzis & Cope για τη Νέα Μάθηση (Kalantzis & Cope, 2008). Πρόκειται για μια προσέγγιση για την διδασκαλία και τη μάθηση που διερευνά την πολυτροπικότητα.

Μάθηση μέσω σχεδιασμού

Τι είναι :

Η παιδαγωγική προσέγγιση "**Μάθηση μέσω Σχεδιασμού**" βασίζεται στην ιδέα ότι τα παιδιά έχουν **διαφοροποιημένες μαθησιακές ανάγκες και τρόπους απόκτησης της μάθησης**

Γιατί είναι σημαντικό αυτό το μοντέλο;

- Γιατί στηρίζεται σε ένα ισχυρό θεωρητικό μοντέλο με σαφείς, ρεαλιστικές, πρακτικές εφαρμογές. Είναι, δηλαδή, μια θεωρία, με λειτουργική εφαρμογή.
- χαρακτηρίζεται από πολυτροπικότητα
- ενισχύει τη συνεργασία
- «μιλά στη γλώσσα του μαθητή»
- Είναι μια θεωρία που εκφράζει τις σύγχρονες αντιλήψεις για τη Διδασκαλία και τη Μάθηση

Τι μας προσφέρει το μοντέλο της «Μάθησης μέσω Σχεδιασμού»;

- Επιτρέπει την εισαγωγή εικόνας, βίντεο, ήχου, κλπ. Δηλαδή ο σχεδιασμός γίνεται σε ένα πολυτροπικό περιβάλλον.
- Εστιάζει στη δημιουργία νοήματος μέσα από την επιλογή κατάλληλων δραστηριοτήτων
- Εντάσσει λειτουργικά την αξιολόγηση στη διδασκαλία
- Μέσω της (εξαιρετικά φιλικής στο χρήστη) ηλεκτρονικής πλατφόρμας σχεδιασμού επιτρέπει την συνεχή ανατροφοδότηση του σχεδιασμού και την ανοιχτή επικοινωνία με άτομα που έχουν τους ίδιους διδακτικούς στόχους
- Έχει αξιολογηθεί θετικά στην πράξη μέσα από έναν πολύ μεγάλο αριθμό ερευνών

Οι Αρχές της Μάθησης Μέσω Σχεδιασμού

Η μάθηση σχετίζεται με το **μετασχηματισμό** και ο μετασχηματισμός αποτελεί τη βάση για τη βελτίωση της επίδοσης των μαθητών. Η αποτελεσματική μάθηση παίρνει το μαθητή σε ένα ταξίδι σε νέες και άγνωστες περιοχές.

Οι αρχές της Νέας Μάθησης συνοψίζονται ως εξής

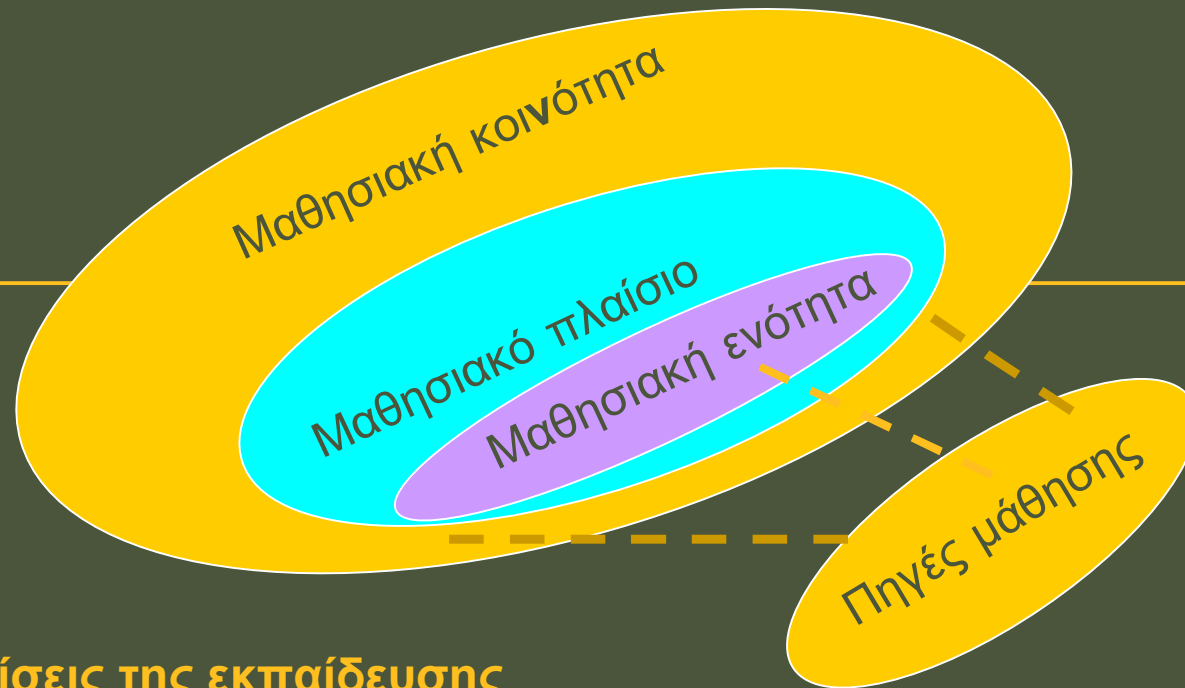
- ❑ Για να μπορούν οι μαθητές να αφομοιώσουν/εξοικειωθούν με το νέο και ~~το άγνωστο, πρέπει να ξεκινούν από το οικείο και το γνωστό~~ (έμφαση στην προηγούμενη γνώση των μαθητών).
- ❑ Οι μαθησιακές/διδακτικές επιλογές πρέπει να είναι ξεκάθαρες, ο τρόπος επίτευξής τους προγραμματισμένος και η απόδοση των μαθητών να παρακολουθείται συστηματικά (έμφαση σε στόχους μάθησης, διαδικασία μάθησης και αξιολόγηση).
- ❑ Οι μαθητές έχουν διαφοροποιημένες ανάγκες και τρόπους εκμάθησης. Η διδασκαλία πρέπει να αναγνωρίζει και να αξιοποιεί την πολυμορφία και την διαφορετικότητα των μαθητών (έμφαση στη διαφοροποιημένη διδασκαλία).
- ❑ Οι μαθητές πρέπει να εξοικειωθούν με ποικίλα μέσα επικοινωνίας και πληροφόρησης και με τη χρήση νέων τεχνολογιών και να έρχονται σε επαφή με πολυτροπικά περιβάλλοντα.

Τα επίπεδα τεκμηρίωσης της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού:

Υπάρχουν τρία επίπεδα
τεκμηρίωσης/καταγραφής που απαιτούνται για
έγκυρα αποτελέσματα

Προσεγγίσεις της εκπαίδευσης

Παιδαγωγική (το πώς της μάθησης) Μαθησιακή Ενότητα	Πρόγραμμα Σπουδών (το τι της Επίσημης μάθησης) Μαθησιακό Πλαίσιο	Εκπαίδευση (το γιατί της Επίσημης μάθησης) Μαθησιακή Κοινότητα
Στόχοι Συνθήκες Σχέδιο δράσης Αποτελέσματα	Μαθησιακό πεδίο Μαθησιακοί στόχοι Σχεδιασμός μάθησης Αποτίμηση - Αξιολόγηση μάθησης	Μαθησιακή εστίαση Γνωστικοί στόχοι Γνωστικές αποτελέσματα Μαθησιακοί προσανατολισμοί

Γιατί πρέπει να μεταβούμε σε αυτή τη νέα παιδαγωγική;

Βρισκόμαστε στον αιώνα και στην κοινωνία της σύνθεσης, όπου η συνεργασία, η ευελιξία, η ανάληψη ρίσκου, η διαπολιτισμική επικοινωνία χρειάζονται ένα **νέο μοντέλο σχολείου, εκπαιδευτικού και μαθητή.**

- Μιλάμε για ένα **Σχολείο** όπου ο **αναστοχασμός, ο σχεδιασμός** και ο **διάλογος στο πλαίσιο μιας κοινότητας** που μαθαίνει είναι βασική λειτουργία αναδόμησής του και αναγέννησής του. Το σχολείο είναι ένας χώρος όπου συναντώνται οι προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, η τοπική διαφορετικότητα και η τεχνολογική επανάσταση.
- Στο Νέο Σχολείο συμμετέχει μια νέα γενιά μαθητών που τα μέλη της λειτουργούν **ως δρώντα πρόσωπα**. Αυτοί οι μαθητές έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά και ευαισθησίες από τους μαθητές του πρόσφατου παρελθόντος λόγω της όλο και αυξανόμενης προσδοκίας να είναι συμμετοχοί στην ίδια τους τη μάθηση και όχι παθητικά υποκείμενα που αφομοιώνουν επίσημες και γενικές γνώσεις.

Η Παιδαγωγική 1.

- Χρησιμοποιεί **οκτώ** «Γνωστικές Διαδικασίες». Η Γνωστική Διαδικασία είναι τα είδη των δραστηριοτήτων ή πραγμάτων που κάνουμε για να μαθαίνουμε
- Οι **εκπαιδευτικοί** ως σχεδιαστές των περιβαλλόντων μάθησης, μπορούν να επιλέξουν οποιοδήποτε συνδυασμό ή και να ταξινομήσουν τις Γνωστικές Διαδικασίες με όποιον τρόπο θέλουν.
- Ο **σκοπός της σύνδεσης** κάθε Γνωστικής Διαδικασίας με τις διαφορετικές δραστηριότητες είναι για να κάνει τους εκπαιδευτικούς να σκεφτούν με ρητό και ξεκάθαρο τρόπο την πλέον κατάλληλη αλληλουχία και το εύρος των δραστηριοτήτων μάθησης που θα χρησιμοποιήσουν για τους μαθητές και το θέμα τους.

Η Παιδαγωγική 2.

- ❑ Οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν τις Γνωστικές Διαδικασίες ~~ως προτροπές για να σχεδιάσουν και να αναπτύξουν μαθησιακά προγράμματα.~~
- ❑ Ο εκπαιδευτικός γίνεται ένας **ανταστοχαστικός σχεδιαστής** των μαθησιακών εμπειριών,
- ❑ Τα διδακτικά σχέδια μαθημάτων της τάξης μετατρέπονται σε κοινόχρηστα **«σχέδια-για-μάθηση»**.
- ❑ Η κατάλληλη ανάπτυξη ολόκληρου του φάσματος των Γνωστικών Διαδικασιών αποσκοπεί στην προώθηση ανώτερων δεξιοτήτων **κριτικής σκέψης** και **εμπέδωσης της μάθησης**

Οι 'διαδικασίες γνώσης'

Εγκατεστημένη πρακτική
βιώνοντας

Μετασχηματίζουσα πρακτική
εφαρμόζοντας

βιώνοντας
Το νέο

εφαρμόζοντας
δημιουργικά

βιώνοντας
Το γνωστό

εφαρμόζοντας
κατάλληλα

νοηματοδοτώντας
με ορολογία

αναλύοντας
λειτουργικά

νοηματοδοτώντας
με θεωρία

αναλύοντας
κριτικά

Εμφανή διδασκαλία
νοηματοδοτώντας

Κριτική πλαίσιαση
αναλύοντας

Ανάλυση γνωστικών διαδικασιών

Βιώνοντας (το γνωστό-νέο)

Το γνωστό - οι μαθητές αναστοχάζονται τις εμπειρίες, τα ενδιαφέροντά τους και τις απόψεις τους, π.χ. φέρνουν κάτι, δείχνουν ή μιλάνε για κάτι /κάποιον με το οποίο είναι εξοικειωμένοι.

Η “**βίωση του γνωστού**” σχετίζεται:

με την αναζήτηση της προϋπάρχουσας γνώσης των μαθητών,
τα προσωπικά τους ενδιαφέροντα,
την εμπειρία τους και το υπόβαθρό τους.

Ο δάσκαλος μέσω κατάλληλων δραστηριοτήτων δίνει την ευκαιρία στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που ήδη έχουν και να τις μοιραστούν με τους συμμαθητές τους και με τον ίδιο το δάσκαλο.

Προσπαθεί να αντλήσει πληροφορίες για τις ανάγκες των μαθητών του σε γνωστικό και συναισθηματικό επίπεδο και να δημιουργήσει γέφυρες ανάμεσα στο γνωστό και το νέο.

Το νέο – οι μαθητές παρατηρούν ή συμμετέχουν σε άγνωστες μαθησιακές καταστάσεις, που αναδύονται από νέες καταστάσεις ή περιεχόμενο.

- Η **“βίωση του νέου”** αναφέρεται στην εμπάπτιση των μαθητών σε νέες εμπειρίες – όπως μια επίσκεψη σε ένα νέο χώρο, μια εκδρομή, η ακρόαση ενός ομιλητή, η εξέταση ενός αγνώστου κειμένου, μιας εικόνας, ενός βίντεο ή ενός ιστοχώρου, ή η ενασχόληση με πληροφορίες για ένα θέμα που οι μαθητές δεν είχαν μελετήσει πιο πριν ή δεν ήξεραν γι’ αυτό. Για να έχουν νόημα τέτοιες εμπειρίες χρειάζεται να έχουν κάποια γνωστά στοιχεία ή να μπορεί ο δάσκαλος να τις συνδέσει με κάτι γνωστό.

Π.χ. διαπραγματευόμαστε το θέμα «τα γλυκά στη ζωή μας»

Βιώνοντας το γνωστό

Κάνουμε συζήτηση για τις διατροφικές συνήθειες των παιδιών τι τρώνε, τι τους αρέσει, ποιο φαγητό τους αρέσει και ποιο όχι.

Βιώνοντας το καινούργιο

Π.χ. Μιλάμε για τη σοκολάτα και το γάλα

- ❑ Συζητάμε με τα παιδιά για τη σοκολάτα και το γάλα. Θα αναφέρουμε πώς γίνεται η σοκολάτα, πώς και γιατί χαλάει. Επίσης πόσο είναι καλό για την υγεία μας να τρώμε συχνά γλυκά και σοκολάτες, καθώς και στο πώς φθάνει στα σπίτια μας το γάλα.

Σκοπός

- ❑ Να ενημερωθούν για κάποια βασικά στοιχεία της σοκολάτας και του γάλατος.
- ❑ Να αντιληφθούν τη σημασία της υγιεινής διατροφής.

Εννοιολογώντας (με ορολογία-θεωρία)

- **με ορολογία** – οι μαθητές ομαδοποιούν πράγματα σε κατηγορίες, εφαρμόζουν όρους κατηγοριοποίησης και τους ορίζουν. Εισάγει τους μαθητές στα **ονόματα** των πραγμάτων, στις **ιδέες** και στις **έννοιες** που χρειάζονται για να εντοπίσουν, να σκεφτούν, να συζητήσουν, να εργαστούν ή να αναλύσουν ένα συγκεκριμένο θέμα.
- **με θεωρία** – οι μαθητές κάνουν γενικεύσεις χρησιμοποιώντας τις έννοιες, και συνδέουν τους όρους σε εννοιολογικούς χάρτες ή θεωρίες.

Εννοιολόγηση με ορολογία 1.

- **Γιατί;** χωρίς την Εννοιολόγηση με ορολογία οι μαθητές δεν έχουν τη γλώσσα για να συζητήσουν για ένα θέμα, και είναι απίθανο να αποκτήσουν την αίσθηση του ανήκειν στη διαδικασία μάθησης ιδίως εάν οι έννοιες έχουν εισαχθεί ή αναπτυχθεί με τρόπους που δεν είναι συνδεδεμένα με τους βίκοσμούς ή με την εμπειρία τους – υφιστάμενη ή νέα.
- Φανταστείτε να μην είστε σε θέση να μιλήσετε για κάτι, να μην έχετε τη γλώσσα για να αρθρώσετε το πώς ή τι αισθάνεστε, ή να συμμετέχετε με άλλους σε μια συζήτηση.
- Χωρίς την εννοιολόγηση με ορολογία, ή παντελή της απουσία ή ελλειμματική της παρουσία – αυξάνεται η πιθανότητα ορισμένοι μαθητές να αποξενωθούν από τη διαδικασία μάθησης ή να μείνουν πίσω.

Εννοιολόγηση με ορολογία 2.

- **Πώς; Η δραστηριότητα Σκέψου- Δούλεψε σε ζευγάρια- Μοιράσου** μπορεί να προσαρμοστεί για να χρησιμοποιηθεί σε μια σειρά Γνωστικών Διαδικασιών και λειτουργεί ιδιαίτερα καλά όταν χρησιμοποιείται στη διαδικασία της Εννοιολόγησης με ορολογία.
- Επιτρέπει στους μαθητές να σκεφτούν για ένα θέμα ή μια ιδέα σε ατομική βάση και να μοιραστούν τις σκέψεις τους με έναν εταίρο πριν από την περαιτέρω συζήτηση σε μικρές ομάδες.
- **Διασφαλίζει** ότι όλοι οι μαθητές συμμετέχουν στη μάθηση και συνεισφέρουν τις ιδέες τους – εργάζονται σε ζευγάρια, κάτι που τους βοηθά να οικοδομήσουν την αυτοπεποίθησή τους όταν μιλούν σε μεγαλύτερες ομάδες.
- **Επιτρέπει στον εκπαιδευτικό** να κινείται στην τάξη και διακριτικά να ακούει τις συζητήσεις, να ελέγχει το βαθμό κατανόησης των εννοιών και να τις εμπλουτίζει. Αυτές οι έννοιες και οι ιδέες μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για περαιτέρω συζήτηση και ανάλυση, ή να συνδέονται με προηγούμενες εμπειρίες από το βίοκοσμο ή την τάξη.

Εννοιολογώντας με θεωρία 1.

- Με αυτού του τύπου τις δραστηριότητες, οι μαθητές συνδέουν τις έννοιες που μαθαίνουν δημιουργώντας ένα θεωρητικό πλαίσιο εμβαθύνοντας έτσι στο νόημά τους.
- Βοηθάει τους μαθητές να κινηθούν από το ειδικό προς το γενικό και από το συγκεκριμένο στο αφηρημένο, να κάνουν προβλέψεις και υποθέσεις και να ψάξουν για τη δομή και τις σχέσεις σε ό,τι μαθαίνουν.
- Επιτυγχάνεται η βαθιά κατανόηση.
- Η κατασκευή πινάκων, διαγραμμάτων, εννοιολογικών χαρτών, συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.
- Αναπτύσσει υψηλότερες δεξιότητες σκέψης καθώς οι μαθητές εξετάζουν πώς συνδέονται τα πράγματα, πώς συσχετίζονται και αλληλεξαρτώνται ή με ποιο τρόπο αποτελούν μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου. Αυτές οι δεξιότητες αποτελούν προϋπόθεση για τη γνωστική διαδικασία της **«λειτουργικής» και «κριτικής» ανάλυσης».**

Εννοιολογώντας με θεωρία 2.

- ❑ Είναι μια από τις βασικές διαδικασίες μέσω των οποίων επιτυγχάνεται η βαθιά κατανόηση.
- ❑ Η κατασκευή πινάκων, διαγραμμάτων, εννοιολογικών χαρτών, συμβάλλει προς αυτήν την κατεύθυνση.
- ❑ Αναπτύσσει υψηλότερες δεξιότητες σκέψης καθώς οι μαθητές εξετάζουν πώς συνδέονται τα πράγματα, πώς συσχετίζονται και αλληλεξαρτώνται ή με ποιο τρόπο αποτελούν μέρος ενός μεγαλύτερου συνόλου. Αυτές οι δεξιότητες αποτελούν προϋπόθεση για τη γνωστική διαδικασία της **«λειτουργικής» και «κριτικής» ανάλυσης**.

Εννοιολογώντας με την ορολογία

Π.χ Συζήτηση για τις υγιεινές και τις ανθυγιεινές τροφές

Ρωτάμε τα παιδιά αν όλες οι τροφές είναι ευεργετικές ή αν υπάρχουν και κάποιες που μπορούν να μας βλάψουν. Με αφορμή αυτή τη συζήτηση κάνουμε πλέον λόγο για υγιεινές και για ανθυγιεινές τροφές.

Σκοπός

Να κατανοήσουν ότι υπάρχουν και τροφές που μπορούν να μας βλάψουν.

Να αφομοιώσουν τους όρους "υγιεινές" και "ανθυγιεινές" τροφές.

Να συνειδητοποιήσουν τη διαφορά μεταξύ των δύο όρων.

Εννοιολογώντας με τη θεωρία

Π.χ. εικόνες ατόμων

Φέρνουμε στα παιδιά εικόνες με ανθρώπους παχύσαρκους και φυσιολογικούς, τις δείχνουμε και συζητάμε. Κάνουμε ερωτήσεις όπως "τι σχέση έχει η διατροφή με την εικόνα;" ή "τι πιστεύετε ότι τρώει ένας άνθρωπος για να γίνει παχύς;" κ.α. μιλάμε για τις τροφές που μας παχαίνουν, την παχυσαρκία και τις επιπτώσεις που έχει.

Βάζουμε μέσα από τα ρούχα των παιδιών διάφορα υφάσματα για να παραστήσουν τα παχιά παιδιά των εικόνων και τους λέμε να τρέξουν ή να σκύψουν ή να κάνουν πως δένουν τα κορδόνια τους. Έπειτα, μας λένε αν κάνουν με την ίδια ευκολία αυτές τις ενέργειες ή όχι.

Συζητάμε για διάφορες καταστάσεις όπως π.χ. ένα παιδί που τρώει μόνο φρούτα ή μόνο κρέας κλπ. τα παιδιά κάνουν υποθέσεις για το τι μπορεί να συμβεί. Προβληματίζονται για την ανάγκη ποικιλίας στη διατροφή.

Αναλύω λειτουργικά- Αναλύω κριτικά

- Η ανάλυση με **λειτουργικό τρόπο** (οι μαθητές αναλύουν λογικές συνδέσεις, σχέσεις αιτίου-αποτελέσματος, δομές και λειτουργίες).
- Με **κριτικό τρόπο** (οι μαθητές αξιολογούν τις δικές τους απόψεις, τα ενδιαφέροντα και τα κίνητρα καθώς και των άλλων).

Αναλύοντας λειτουργικά

η «λειτουργική ανάλυση» παρέχει την κατανόηση του «αιτίου και του αιτιατού»,

- σχετίζεται με ερωτήσεις όπως «για ποιο λόγο χρειάζεται αυτό;» ή «τι επιπτώσεις μπορεί να έχει ..» «πώς μπορείς να το εξηγήσεις;»... ή «πώς λειτουργεί;»

Επιπλέον

- ενθαρρύνουν την περιέργεια και τον προβληματισμό
- στηρίζουν τις ικανότητες επίλυσης προβλημάτων

Ειδικότερα:

- Περιλαμβάνει όλες τις γνωστικές διεργασίες στις οποίες καταφεύγουν οι μαθητές προκειμένου να επεξεργαστούν και να κατανοήσουν τις λειτουργίες, τους ρόλους και τους σκοπούς των διαφορετικών **ιδεών**, τις **έννοιες** και τις **θεωρίες** με τις οποίες έρχονται σε επαφή
- **Επιτρέπει** στους μαθητές να **εμβαθύνουν** την κατανόηση τους, ιδιαίτερα αν αυτή η λειτουργία μπορεί να συνδεθεί με **το βιόκοσμό** τους ή τις **προσωπικές τους εμπειρίες** – υφιστάμενες ή νέες.
- **Εμπεδώνεται** η μάθηση σε ό, τι οι μαθητές γνωρίζουν ή έχουν ήδη βιώσει.

Πώς;

Π.χ πυραμίδα διατροφής

Σχεδιάζουμε όλοι μαζί σε ένα μεγάλο χαρτόνι μια διατροφική πυραμίδα. Έπειτα κολλάμε φωτογραφίες σε κάθε πλαίσιο όπου γράφει και τις τροφικές ομάδες.

Να καλέσουμε ένα διαιτολόγο - διατροφολόγο που θα ενημερώσει τα παιδιά για την αξία της διατροφικής πυραμίδας και της σωστής διατροφής

Σκοπός

να γνωρίσουν και κατανοήσουν την πυραμίδα της διατροφής

να ενεργοποιήσουν τη σκέψη τους σχετικά με τα προβλήματα που παρουσιάζονται στον οργανισμό από την έλλειψη ομάδων τροφών ή από την υπερβολική κατανάλωσή τους.

να κατανοήσουν τις συνέπειες της διατροφής στον άνθρωπο.

Αναλύοντας κριτικά

Τι; Η διαδικασία Αναλύοντας Κριτικά:

- Εμπλέκει τους μαθητές στην **διερεύνηση** της σπουδαιότητας, αλλά και των επιπτώσεων που έχουν οι έννοιες και οι θεωρίες με τις οποίες εργάζονται.
- **Ενθαρρύνει** τους μαθητές να σκεφτούν τις **επιπτώσεις** και τα **αποτελέσματα** που έχουν τα φαινόμενα σε διαφορετικούς ανθρώπους και ομάδες ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων και των ίδιων τους των εαυτών.

Γιατί;

Στο επίπεδο της **καθημερινής ζωής** η **κριτική ανάλυση** —επιδρά στην ικανότητα ενός ατόμου να **διαπραγματεύεται** και να είναι αποφασιστικό μειώνοντας την πιθανότητα να πέσει **θύμα εξαπάτησης**.

- Στο **προσωπικό επίπεδο** το να είναι κάποιος σε θέση να αναλύει κριτικά του επιτρέπει να σκεφτεί τις **συνέπειες** και τις **επιπτώσεις** της συμπεριφοράς του σε άλλους.

Γενικότερα η κριτική ανάλυση είναι μια **θεμελιώδης δεξιότητα** απαραίτητη:

- για την ουσιαστική συμμετοχή ενός ατόμου στην κοινωνία
- για την κατανόηση πολύπλοκων ζητημάτων,
- για τη λήψη αποφάσεων.

Πώς;

Να εργαστούν τα παιδιά ομαδικά και να προτείνουν συμβουλές για μια υγιεινή διατροφή

Σκοπός

να υιοθετούν την υγιεινή διατροφή

να υιοθετήσουν βασικές συμβάσεις ανάγνωσης του αλφαριθμητικού συστήματος γραφής.

Εφαρμόζοντας (κατάλληλα-κριτικά)

- Με κατάλληλο τρόπο - οι μαθητές εφαρμόζουν τη νέα μάθηση σε πραγματικές καθημερινές καταστάσεις και δοκιμάζουν την εγκυρότητά τους.
- Με δημιουργικό τρόπο - οι μαθητές κάνουν μια παρέμβαση στον κόσμο που είναι καινοτόμα και δημιουργική ή μεταφέρουν αυτό που έμαθαν σε διαφορετικά περιβάλλοντα/καταστάσεις.

Μέσα από αυτές τις διαδικασίες, «σχεδιάζει» αυτός ο ίδιος, τη μάθησή του.

Εφαρμόζοντας (κατάλληλα)

- Εμπλέκει τους μαθητές στο να εφαρμόσουν αυτά που έχουν μάθει με τρόπους που συνάδουν με τις έννοιες, τις θεωρίες, τις δεξιότητες και τις διαδικασίες με τις οποίες έχουν εργαστεί.
- οι **μαθητές** μπορούν να **αποδείξουν** τι έχουν μάθει,
- αναπτύσσεται η μεταγνωστική ικανότητα των μαθητών – οι μαθητές γνωρίζουν ότι ξέρουν!!

Ο εκπαιδευτικός:

- θα έχει **αποδείξεις** του πόσο βαθιά είναι η **κατανόηση** των μαθητών.
- θα είναι σε θέση να ελέγξει την **αποτελεσματικότητα** της διδασκαλίας του και αν είναι αναγκαία η περαιτέρω βοήθεια σε συγκεκριμένους μαθητές ή η επιστροφή σε έννοιες ή ιδέες που προηγουμένως καλύφθηκαν.

- Ειδικότερα, η **Γνωστική Διαδικασία της Κατάλληλης Εφαρμογής** μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως ένα εργαλείο αξιολόγησης για τον ίδιο το σχεδιασμό, αποκαλύπτοντας ότι κάποιοι μαθητές:
- δεν έχουν καταλάβει κάτι ή ότι έχουν μείνει πίσω.
- ανακαλύπτεται κάποιο είδος ελλείμματος από πλευράς μαθητών
- ειδοποιεί τον εκπαιδευτικό για προβλήματα και να τον ενημερώσει ότι συγκεκριμένοι μαθητές χρειάζονται περισσότερη υποστήριξη.
- αποκαλύπτονται ελλείψεις στον ίδιο το σχεδιασμό, δραστηριότητες που δεν έχουν εκπληρώσει τον σκοπό τους, επιτρέποντας στους εκπαιδευτικούς να επανεξετάσουν σημαντικές έννοιες ή θεμελιώδης δεξιότητες.

ΠΩΣ;

***Π.χ. Εικονική αναπαράσταση ενός μεγάλου
στόματος***

Σχεδιάζουμε με τη βοήθεια των παιδιών ένα μεγάλο στόμα πάνω σε ένα χαρτόνι και ζωγραφίζουν μέσα σε αυτό υγιεινές τροφές.

Σκοπός

Να δημιουργήσουν την εικόνα ενός μεγάλου στόματος.

Να σχεδιάσουν μέσα στο στόμα τροφές που είναι υγιεινές.

Εφαρμόζοντας δημιουργικά

Εμπλέκει τους μαθητές στο να εφαρμόσουν αυτά που έχουν μάθει με δημιουργικούς τρόπους και σε διάφορες καταστάσεις.

- Μαθαίνουν να συνεργάζονται, να διερευνούν και να εκφράζονται με πολλαπλούς τρόπους αυξάνοντας την πιθανότητα διασύνδεσης και επικοινωνίας με τους άλλους.

Οι εκπαιδευτικοί σχεδιάζουν ευκαιρίες για τους μαθητές, ώστε αυτοί να εφαρμόζουν αυτά που μαθαίνουν και να μπορούν να εκφράζονται με πολλαπλούς τρόπους **(πολυτροπικότητα)** - οπτικούς, ακουστικούς, κιναισθητικούς, σωματικούς, χωροαντιληπτικούς.

Οι εκπαιδευτικοί θα έχουν αποδεικτικά στοιχεία για το εύρος της κατανόησης των μαθητών.

Πώς;

- Οι δραστηριότητες Δημιουργικής Εφαρμογής προκαλούν και προάγουν ευκαιρίες για τους μαθητές, ώστε αυτοί να εφαρμόσουν αυτά που έμαθαν με δημιουργικούς τρόπους.

Αξιοποιούν ένα ευρύ φάσμα εργαλείων που επιτρέπουν στους μαθητές να εκφραστούν δημιουργικά, όπως:

- ένα παιχνίδι-ρόλων,
- ένα βίντεο Claymation,
- ένα ηχητικό τοπίο, μια ταινία, ένα έργο,
- ένα τραγούδι ή ένα ποίημα, μια προφορική παρουσίαση, μια διαφήμιση ή μια αφίσα.

Π.χ

1° Ομαδική αφίσα

Ζητάμε από τα παιδιά να κάνουν μια ομαδική αφίσα με ότι τους έχει μείνει από τις δραστηριότητες που κάναμε κατά τη διάρκεια της πρακτικής. Καθένας επιλέγει τι θα ζωγραφίσει και το ανακοινώνει στην ομάδα. Στο τέλος ο καθένας δίπλα από τη ζωγραφιά του γράφει το όνομά του.

2° Τραγούδι όλοι στην υγεία λέμε ναι !!!

Γράφουμε σε ένα φύλλο τους στίχους του τραγουδιού οι οποίοι εμπεριέχουν τις τροφές εκείνες στις οποίες λέμε ναι και τις τροφές που λέμε όχι. Ζητάμε από τα παιδιά να συμπληρώσουν όπου πρέπει το "ναι" και όπου πρέπει το όχι. Στη συνέχεια τραγουδάμε όλοι μαζί το τραγούδι με τίτλο "όλοι στην υγεία λέμε ναι!!!"

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού

Ο εκπαιδευτικός έχει ρόλο, **συνδημιουργού, εμπυχωτή και συντονιστή** στο σχεδιασμό δραστηριοτήτων από τον ίδιο ή από τους μαθητές του.

Πρέπει να **μετασχηματίσει τις γνώσεις του**, την εμπειρία του, τις επιλογές του με υπευθυνότητα, συνεργατικότητα και δημιουργικότητα σε καλό και αποτελεσματικό σχεδιασμένο περιβάλλον μάθησης.

Είναι επαγγελματίας-ερευνητής, **ο οποίος κατασκευάζει και ερμηνεύει τα τεκμήρια** των παιδαγωγικών εισροών σε σχέση με τα μαθησιακά αποτελέσματα.

Μπορεί και **εργάζεται με άνεση** με τους μαθητές σε νέους, **πολυτροπικούς και ηλεκτρονικούς χώρους** κοινωνικής δικτύωσης και μέσα ενημέρωσης και επικοινωνίας.

Διαφοροποιεί την παιδαγωγική του, προκειμένου να ~~ανταποκριθεί~~ αποτελεσματικά ~~στην~~ μαθησιακή πολυμορφία/διαφορετικότητα των μαθητών.

Δημιουργεί και **υλοποιεί** **διαρκή** **διαμορφωτική** **αξιολόγηση** «για τη μάθηση», και όχι μόνο τελική αξιολόγηση «της μάθησης» στο τέλος ενός προγράμματος.

Λαμβάνει υπόψη **την ταυτότητα** των εκπαιδευόμενων και αξιοποιεί τις δυναμικές συνέργειες και διαδικασίες μεταξύ των μαθητών που προωθούν **την αποκλίνουσα γνώση**.

Μαθησιακή Ενότητα

- ορίζεται ως μια συνεκτική δέσμη μαθησιακών εμπειριών και μαθησιακών εργασιών ή δραστηριοτήτων, όπως ένα μάθημα ή μια σειρά μαθημάτων.
- έχει συγκεκριμένη δομή
- Το περιεχόμενο της ενότητας καθορίζεται από το αντίστοιχο ΠΣ.

Ανάλυση της δομής της ενότητας

- ❑ Ο **διάλογος** βρίσκεται στην καρδιά της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού. Η εμπλοκή σε ένα διάλογο σχεδιασμού σημαίνει ότι συνεργαζόμαστε και δουλεύουμε μαζί.....
- ❑ Η υποβολή ερωτήσεων και αναστοχαστικών υπενθυμίσεων σας βοηθήσουν να ξεκαθαρίσετε και να διατυπώσετε τον Σκοπό του Σχεδιασμού σας.
- ❑ Για να είναι χρήσιμες για εσάς αυτές οι ερωτήσεις θα πρέπει να δουλεύετε γύρω από ένα τραπέζι με μεγάλες κόλλες χαρτιού και μαρκαδόρους. Καθίστε με τουλάχιστον ένα ακόμη άτομο για να σχεδιάσετε μαζί και για να απαντήσετε τις ερωτήσεις.
- ❑ Σκοπός είναι να εμπλακείτε σε ένα διάλογο που αφορά το σχεδιασμό, να σκεφτείτε τις ιδέες σας και να τις χρησιμοποιήσετε ως εφαλτήριο για ένα δυναμικό σχεδιασμό μάθησης.
- ❑ Ξεκινήστε με το να ξεκαθαρίζετε το σκοπό του σχεδιασμού σας....

Αυτό σημαίνει ότι είστε ξεκάθαροι για:

(1) Το Σκοπό της Μάθησης

---

(2) Τις **Κεντρικές Ιδέες** που θέλετε να κατανοήσουν και να εκφράσουν οι μαθητές σας.

(3) Τις **Βασικές Ερωτήσεις** που θέλετε οι μαθητές σας να διερευνήσουν, να συζητήσουν και να απαντήσουν – ερωτήσεις που θα εμπλέξουν και θα προκαλέσουν τους μαθητές, που θα τους κάνουν να σκεφτούν και θα τους ενθαρρύνουν να επεκτείνουν και να διαμορφώσουν τους μελλοντικούς τους εαυτούς, και

(4) Το **Πρόγραμμα Σπουδών** και τις προδιαγραφές του

Ο συνδυασμός αυτών των τεσσάρων σημείων θα κάνει το σχεδιασμό σας ξεκάθαρο ως προς το στόχο και την κατεύθυνση οδηγώντας τους μαθητές σας σε ένα ταξίδι μάθησης.

Πρώτα θα πρέπει να είστε ξεκάθαροι για το σκοπό της μάθησης....

Μαθησιακή ενότητα

Βασικά στοιχεία που οριοθετούν τη θέση της μαθησιακής ενότητας στο εν γένει πρόγραμμα σπουδών είναι:

- α) **Η Γνωστική περιοχή** (Το θέμα ή το διδακτικό-μαθησιακό αντικείμενο/ψηφίδα μάθησης για το επιλεγμένο γνωστικό πεδίο),
- β) **Οι Μαθησιακοί Στόχοι** (Το θέμα και ο γενικότερος σκοπός της μάθησης για την ενότητα),
- γ) **Το Μαθησιακό Επίπεδο** (Ηλικία ή το επίπεδο μαθητών) και
- δ) **Η Προηγούμενη Γνώση** (Τι ξέρουν ήδη οι μαθητές, ή τι αναμένεται να γνωρίζουν για να δουλέψουν στη συγκεκριμένη μαθησιακή ενότητα).

Μόλις έχετε συζητήσει και συμφωνήσει:.

(1) Στο Σκοπό της Μάθησης

---

(2) Στις **Κεντρικές Ιδέες** που θέλετε να κατανοήσουν και με άνεση να διατυπώνουν και να εκφράσουν.

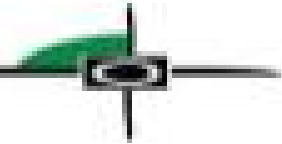
(3) Στις **Κατευθυντήριες Ερωτήσεις** που θέλετε οι μαθητές σας να διερευνήσουν, να συζητήσουν και να απαντήσουν μέσα από το σχεδιασμό σας.

(4) Στο **Πρόγραμμα Σπουδών** και τις προδιαγραφές του που θα εξειδικεύσει ο σχεδιασμός σας.

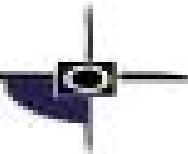
Τότε μπορείτε να αρχίσετε να διατυπώνετε του Μαθησιακούς Στόχους!!!

Μαθησιακοί στόχοι

βιωματικοί στόχοι

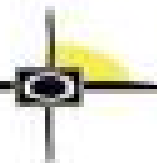
εννοιολογικοί στόχοι

στόχοι ανάλυσης

στόχοι εφαρμογής

Η συνολική αρχιτεκτονική της Μαθησιακής Ενότητας:

- ❑ Μαθησιακή Εστίαση: η γνωστική περιοχή στο ~~πρόγραμμα σπουδών και το μαθησιακό επίπεδο.~~
- ❑ Γνωστικοί Στόχοι: (οι προγραμματισμένοι στόχοι – αυτό που οι μαθητές θα μπορούν να κάνουν ή να επιτύχουν ως αποτέλεσμα της ολοκλήρωσης μιας Μαθησιακής Ενότητας - προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα)
- ❑ Γνωστικές Διαδικασίες: (μαθησιακές δραστηριότητες που επιλέγονται ή σχεδιάζονται με βάση τις οκτώ διαφορετικές **παιδαγωγικές μεθόδους** της Μάθησης μέσω Σχεδιασμού συνδεδεμένες με αλληλουχία και κατάλληλο τρόπο, ώστε να ανταποκρίνονται στη διαφορετικότητα/πολυμορφία των μαθητών.
- ❑ Γνωστικά αποτελέσματα: οι συνέπειες για τους μαθητές που ολοκληρώνουν τις γνωστικές διαδικασίες – μαθησιακές δραστηριότητες).
- ❑ Μαθησιακές διαδρομές: περαιτέρω δραστηριότητες που συνιστώνται στους μαθητές όπως άλλες Μαθησιακές Ενότητες.

Σχηματικά η αρχιτεκτονική της Μαθησιακής Ενότητας:

ΜΑΘΗΣΙΑΚΗ ΕΣΤΙΑΣΗ

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ

ΓΝΩΣΤΙΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

το γνωστό	ΒΙΩΝΟΝΤΑΣ	το νέο	κατάλληλα	ΕΦΑΡΜΟΖΟΝΤΑΣ	δημιουργικά
Με δραστηριότητες που αναδεικνύουν τις προσωπικές εμπειρίες των μαθητών και την προηγούμενη γνώση τους	Με δραστηριότητες που εμβαπτίζουν τους μαθητές σε νέες επειρίες ή πληροφορίες.		Με δραστηριότητες που απαιτούν την εφαρμογή των γνώσεων σε πραγματικά προβλήματα και πραγματικές καταστάσεις.		Με δραστηριότητες που απαιτούν τη μεταφορά των γνώσεων σε νέες καταστάσεις και σε διαφορετικά πλαίσια.

Τίτλος θέματος

με ορολογία	ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΩΝΤΑΣ	με θεωρία	Λειτουργικά	ΑΝΑΛΥΟΝΤΑΣ	κριτικά
Με δραστηριότητες που επιτρέπουν στους μαθητές να ομαδοποιούν και να ταξινομούν πράγματα, να αναπτύσσουν έννοιες και να δίνουν τον ορισμό των όρων.	Με δραστηριότητες με τις οποίες οι μαθητές συνδέουν έννοιες μεταξύ τους προκειμένου να προβούν σε γενικεύσεις ή να χαρτογραφούν τις διασυνδέσεις μεταξύ εννοιών.		Με δραστηριότητες που διερευνούν τα αίτια, τα αποτελέσματα, τις σχέσεις και τις λειτουργίες των εννοιών.		Με δραστηριότητες που διερευνούν τα κίνητρα, τους σκοπούς και τα ενδιαφέροντα. Τις επιπτώσεις για τα άτομα, την κοινωνία και το περιβάλλον.

Βιβλιογραφία –πηγές

1. **Ευγενία Α. (Επιμ).** Αναμορφωμένο απόσπασμα από το «Μάθηση μέσω Σχεδιασμού & τα Προγράμματα Σπουδών του Νέου Ελληνικού Σχολείου: ΑΝΑΜΟΡΦΩΜΕΝΟΣ ΟΔΗΓΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ: Θεωρία & Πράξη» (Kalantzis, 2011, σσ 21-31).
2. Kalantzis, M.- Gope, B. (2013). ΝΕΑ ΜΑΘΗΣΗ. Βασικές αρχές για την επιστήμη της εκπαίδευσης (Μετ. **Επιμ.** Χρηστίδης, Γ., Αρβανίτη, Ε. Αθήνα: Κριτική
3. <http://neamathisi.com/learning-by-design>
4. <http://neamathisi.com/>
5. Κολέζα, Μάθηση μέσω σχεδιασμού από τη «φιλοσοφία» του προγράμματος Σπουδών στην εφαρμογή της στην Τάξη.
<http://ebooks.edu.gr/2013/newps.php>

Καλές πρακτικές

1. <http://neamathisi.com/learning-by-design/practices>
2. http://cglearner.com/learning_element/public_index?locale%5Bname%5D=%CE%95%CE%BB%CE%BB%CE%B7%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC&page=37&per_page=10&sort=updated_at&sort_direction=desc

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας!!!!!!